

Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

Karolína Golková

Přestupky proti občanskému soužití

Bakalářská práce

Olomouc 2021

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Přestupky proti občanskému soužití“ vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje.

V Olomouci dne 15.04.2021

.....
Karolína Golková – autor práce

Poděkování:

Mé poděkování za cenné rady, připomínky a odborné vedení při psaní bakalářské práce patří Mgr. Petře Melotíkové, Ph.D. Rovněž děkuji Bc. Simoně Vantuchové, referentce oddělení přestupků Městského úřadu Orlová, která mi poskytla statistické údaje pro účely této práce a zodpověděla všechny mé dotazy.

Obsah:

Úvod	6
1 Hmotněprávní vymezení přestupků proti občanskému soužití	8
1.1 Legální definice přestupku.....	9
1.2 Občanské soužití jako neurčitý právní pojem	11
1.3 Skutkové podstaty přestupků proti občanskému soužití	12
1.3.1 Ublížení na cti	13
1.3.2 Ublížení na zdraví	15
1.3.3 Narušení občanského soužití hrubým jednáním.....	16
1.3.4 Diskriminační přestupky	18
2 Porovnání § 7 zákona č. 251/2016 Sb. s § 49 zákona č. 200/1990 Sb.	21
2.1 Přestupky projednávané na návrh a přestupky projednávané se souhlasem osoby přímo postižené spácháním přestupku	21
2.2 Nová odpovědnost právnických a podnikajících fyzických osob.....	25
2.3 Změna skutkové podstaty ublížení na cti.....	27
2.4 Změny správních trestů.....	28
3 Dopady změn spojených s novou právní úpravou do praxe	30
3.1 Porovnání počtu oznámených přestupků se skutkovou podstatou ublížení na cti před a po přijetí nové právní úpravy	31
3.2 Porovnání počtu projednávaných přestupků zahájených na návrh a počtu projednávaných přestupků zahájených se souhlasem osoby přímo postižené spácháním přestupku.....	33
Závěr	38
Bibliografie	40
Abstrakt	44
Klíčová slova	45

Seznam zkratek:

LZPS	Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součástí ústavního pořádku České republiky
ÚSTAVA	Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky
ZOP	Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich
ZNP	Zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích
NSS	Nejvyšší správní soud
OPPSP	Osoba přímo postižená spácháním přestupku
PZ	Zákon České národní rady č. 200/1990 Sb., o přestupcích
SPRÁVNÍ ŘÁD	Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád

Seznam tabulek a grafů:

Tabulka č. 1: Počty přestupků podle § 49/1a) PZ a podle § 7/1a) ZNP

Tabulka č. 2: Celkové počty přestupků podle § 49/1a) PZ a podle § 7/1a) ZNP

Tabulka č. 3: Počty přestupků zahajovaných na návrh a přestupků zahajovaných se souhlasem OPPSP

Tabulka č. 4: Celkové počty přestupků zahajovaných na návrh a přestupků zahajovaných se souhlasem OPPSP

Graf č. 1: Poměr počtu projednaných přestupků k počtu oznámených přestupků zahajovaných na návrh

Graf č. 2: Poměr počtu projednaných přestupků k počtu oznámených přestupků zahajovaných se souhlasem OPPSP

Seznam příloh:

Příloha č. 1: CD ROM disk s údaji poskytnutými Městským úřadem Orlová

Úvod

Přestupky proti občanskému soužití, jež jsou hlavním tématem této bakalářské práce, jsou velice hojně projednávány delikty v české správní praxi. V běžném životě je často možné stát se svědkem páchaní těchto přestupků, jelikož se tak děje na veřejnosti. Neméně časté jsou však situace, kdy k přestupku proti občanskému soužití dojde v soukromí, mezi dvěma osobami, beze svědků. Projednání takového případu je pak o to náročnější. Četnost projednáváných přestupků proti občanskému soužití může být přisuzována rostoucímu trendu sociálních sítí, kdy je člověk schován za jakousi nereálnou identitu, a tedy klesá jeho schopnost sociální interakce v reálném životě. Dalším důvodem může být i fakt, že pachatelé mnohdy ani netuší, že svým jednáním naplňují skutkovou podstatu přestupku.

Právní úprava této oblasti prošla v nedávné době poměrně velkou proměnou. Mnoho let účinný zákon České národní rady č. 200/1990 Sb., o přestupcích (dále jen „PZ“), nahradil zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich (dále jen „ZOP“) a pro doplnění byl zároveň přijat zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích (dále jen „ZNP“). Můžeme proto narazit na několik výrazných změn hmotněprávního i procesněprávního charakteru.

Tato práce je rozdělena do tří hlavních kapitol dále členěných do podkapitol. V první kapitole je shrnuto hmotněprávní vymezení problematiky, zejména pak definice klíčových pojmů, jako „přestupek“ či „občanské soužití“ a dále rozbor konkrétních skutkových podstat. Druhá kapitola dává prostor srovnání právní úpravy nové a právní úpravy již neúčinné, konkrétně ustanovení pojednávající o přestupcích proti občanskému soužití. Poslední kapitola se věnuje změnám v praxi spojené s novou právní úpravou a pokusí se zodpovědět tyto dvě výzkumné otázky: *Jak se změnil počet oznámených přestupků se skutkovou podstatou ublížení na cti, které spadají do působnosti Městského úřadu Orlová, po přijetí nové právní úpravy? Jak se liší poměr počtu projednaných přestupků k počtu oznámených přestupků zahajovaných na návrh a poměr počtu projednaných přestupků k počtu oznámených přestupků zahajovaných se souhlasem osoby přímo postižené spácháním přestupku spadajících do působnosti Městského úřadu Orlová? Zásadním zdrojem pro tento výzkum budou statistické údaje o počtu ohlášených a následně projednaných přestupků, jejichž projednání je v gesci Městského úřadu Orlová, z období let 2014-2016 a 2018-2020 poskytnuté oddělením přestupků Městského úřadu Orlová.*

Cílem bakalářské práce je rozbor přestupků proti občanskému soužití podle právní úpravy stávající, identifikace změn, které v důsledku přijetí nové právní úpravy na předmětnou skupinu přestupků dopadají a dále vyhodnocení těchto změn z hlediska praxe. *Je současné řízení o přestupku proti občanskému soužití pro správní orgány a pro občany, případné dotčené osoby, příznivější než řízení podle PZ?* Autorka se domnívá, že pro zodpovězení této otázky je klíčové porovnání stavu současného se stavem dřívějším, kdy budou zohledněny změny svou povahou hmotněprávní a také změny procesněprávního charakteru, neboť obě tyto roviny podstatně ovlivnily nynější právní stav.

Metodami použitými při tvorbě této práce jsou zejména analýza současného právního stavu, komparace právní úpravy nové s právní úpravou již neúčinnou, analýza statistických údajů poskytnutých správním orgánem a dotazování.

Jako zdroje zde byly využity komentáře k daným zákonům, příslušné právní předpisy, dostupná odborná literatura, judikatura a metodika k této oblasti informačně přispívající a již zmiňované statistické údaje Městského úřadu Orlová.

Právní stav bakalářské práce je ke dni 31.03.2021.

1 Hmotněprávní vymezení přestupků proti občanskému soužití

Právní úpravu přestupků proti občanskému soužití a přestupků obecně nelze vnímat pouze jako znění dvou zákonů, které přestupky výslovně zahrnují (ZOP a ZNP). Její prameny jsou totiž daleko rozsáhlejší. Mezi ty nejzásadnější patří prameny na ústavní úrovni, kterými jsou ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky (dále jen „Ústava“) a usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součástí ústavního pořádku České republiky (dále jen „LPZP“). Pro pochopení, proč jsou tyto předpisy uvedeny jako prameny přestupkového práva, aniž v nich o přestupcích není v podstatě žádná zmínka, poslouží judikatura. Ústavní soud uvádí, že je třeba principy, které jsou v Ústavě či LZPS výslovně spojovány jen s trestnými činy, vztáhnout také na oblast přestupků¹. Ze zaručených práv promítajících se také do řízení o přestupku lze namátkově uvést například právo na soudní ochranu, právo odepřít výpověď v zákonem stanovených případech, právo na tlumočníka nebo právo být považován za nevinného, dokud o vině nebylo pravomocně rozhodnuto, označované též jako princip presumpce neviny². Ústava poté dodává, že jsou tato práva a svobody v České republice respektovány a chráněny³.

„Vyhlášené mezinárodní smlouvy, k jejichž ratifikaci dal Parlament souhlas a jimiž je Česká republika vázána, jsou součástí právního řádu; stanoví-li mezinárodní smlouva něco jiného než zákon, použije se mezinárodní smlouva“⁴. Citovaný článek Ústavy pojednává o mezinárodních smlouvách, které jsou pro Českou republiku závazné, přičemž pro oblast přestupků je nejspíš nejdůležitější takovou smlouvou Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod.

Dokument Rady Evropy závazný pro všechny její členské státy přinesl nabytím účinnosti v roce 1953 několik hmotněprávních i procesněprávních zásad ovlivňujících řízení o přestupku. Například čl. 6 stanovuje, že *„každý má právo na to, aby jeho záležitost byla spravedlivě, veřejně a v přiměřené lhůtě projednána nezávislým a nestranným soudem, zřízeným zákonem, který rozhodne o jeho občanských právech nebo závazcích nebo o*

¹ Nález Ústavního soudu ze dne 13. února 2002, sp. zn. III. ÚS 611/01

² Čl. 36 odst. 1, odst. 2; Čl. 37 odst. 1, odst. 4; Čl. 40 odst. 2 usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součástí ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů

³ Čl. 1 odst. 1; Čl. 4 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů

⁴ Čl. 10 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů

oprávněnosti jakéhokoli trestního obvinění proti němu“⁵. Příkladem hmotněprávního principu je poté princip zákazu trestu bez zákona zakotvený v čl. 7. Přesto, že znění jednotlivých ustanovení uvádějí pojmy „trestní obvinění“ a „trestný čin“, judikatura dovodila možnost vztáhnout dokument také na oblast přestupků.⁶ Především tak stanovuje Evropský soud pro lidská práva, který v České republice následuje Nejvyšší správní soud⁷.

Nelze opomenout ani zákon č. 500/2004 Sb., správní řád (dále jen „správní řád“), jež je obecným předpisem pro speciální předpisy ZOP a ZNP. Tento vztah funguje na principu „lex specialis derogat legi generali“, což znamená, že pokud oba předpisy upravují stejnou oblast, přednostně se použije předpis speciální, který se problematikou zabývá konkrétněji⁸. Pokud však ve speciálním předpisu úprava nějakého problému chybí, použije se předpis obecný, v tomto případě tedy správní řád.

1.1 Legální definice přestupku

Pro správné pochopení problematiky se jako první nabízí objasnění klíčového pojmu, kterým je „přestupek“. V současné právní úpravě, která se zabývá oblastí přestupkového práva, tedy v ZOP se nachází legální definice přestupku. Konkrétně se jedná o ustanovení § 5, které stanoví, že „*přestupkem je společensky škodlivý protiprávní čin, který je v zákoně za přestupek výslovně označen a který vykazuje znaky stanovené zákonem, nejde-li o trestný čin*“⁹.

Při pozorném čtení této ucelené definice můžeme dojít k závěru, že je zde pojem přestupek vymezen jak pozitivně, tak negativně, přičemž negativní vymezení jasně stanovuje, že se bude jednat o přestupek pouze v případě, kdy se nebude jednat o trestný čin.

Pozitivní vymezení přestupku obsahuje hned několik znaků, konkrétně znaky formální a znak materiální, přičemž odpovědnost za přestupek vznikne pouze tehdy, jsou-li všechny

⁵ Čl. 6 odst. 1 sdělení č. 209/1992 Sb., sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících, ve znění pozdějších předpisů

⁶ ŠKUREK, Martin. Správní sankce z pohledu Rady Evropy. Acta Iuridica Olomucensia. 2017, 2017(1), 66 - 74. ISSN 1801-0288.

⁷ Evropský soud pro lidská práva: Rozsudek ze dne 8. června 1976, Engel a další vs. Nizozemí, Sb. rozh. s. ECHR 1976-A-22, stížnost č. 5100/71, body 54 až 111; Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. prosince 2005, sp. zn. 3 As 57/2004 - 42

⁸ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. března 2011, sp. zn. 9 As 73/2010 - 152

⁹ § 5 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů

znaky naplněny současně. Jedná se o tzv. „materiálně – formální pojetí“ přestupku.¹⁰ Mnohé znaky jsou v samotném textu ustanovení přímo uvedeny, je však zapotřebí správně je zařadit do zmiňovaných dvou kategorií.

Formální znaky přestupku se dále dělí na obecné a typové, přičemž prvním a zároveň velice důležitým obecným znakem přestupku je tzv. protiprávnost. Protiprávní stav lze jednoduše vysvětlit jako stav v rozporu s právním předpisem či stav porušení odpovědnosti vyplývající z takového právního předpisu.¹¹ Termín „protiprávní“ do legální definice přestupku přináší nová právní úprava, nejedná se však o nový institut. Důvodová zpráva k nové právní úpravě uvádí, že doplnění tohoto pojmu bylo vhodné také proto, že s ním zákonodárce i nadále pracuje a ve stejném zákoně jej dále používá. Jako příklad lze použít ustanovení hlavy V., ve kterém jsou upraveny okolnosti vylučující protiprávnost.¹²

Trestnost je dalším z obecných znaků a už samotný jeho název napovídá, že je spáchání přestupku spojeno se správním trestem. Za obecný znak také považujeme přestupkovou způsobilost čili způsobilost stát se pachatelem přestupku.¹³

Čtvrtým a také posledním obecným znakem je nutnost výslovného označení toho daného jednání za přestupek v zákoně¹⁴. Tímto znakem je do oblasti přestupkového práva aplikována zásada zákonnosti, jež je základem pro správné fungování veřejné správy a všech jejích částí. Zásadu zákonnosti lze odvodit z čl. 2 odst. 2 LZPS, který stanoví, že „*státní moc lze uplatňovat jen v případech a v mezích stanovených zákonem, a to způsobem, který zákon stanoví*“¹⁵, nebo z čl. 2 odst. 3 Ústavy České republiky, který hovoří o tom, že „*státní moc slouží všem občanům a lze ji uplatňovat jen v případech, v mezích a způsoby, které stanoví zákon*“¹⁶.

¹⁰ Důvodová zpráva k zákonu č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich

¹¹ JEMELKA, Luboš a Pavel VETEŠNÍK. Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Zákon o některých přestupcích : komentář. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2020, xxii, 1028 s. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-772-9. s. 47

¹² Důvodová zpráva k zákonu č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich

¹³ JEMELKA, VETEŠNÍK: Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich..., s. 48

¹⁴ JEMELKA, VETEŠNÍK: Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich..., s. 49

¹⁵ Čl. 2 odst. 2 usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součástí ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů

¹⁶ Čl. 2 odst. 3 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů

Typové znaky na rozdíl od znaků obecných charakterizují samotnou skutkovou podstatu přestupku a jsou jimi objekt, objektivní stránka, subjekt a subjektivní stránka¹⁷.

Vedle formálních znaků přestupku je pro vyvození odpovědnosti za přestupek nutné splnit také znak materiální. Tím je společenská škodlivost, jejíž definici v zákoně nenalezneme, můžeme ji však odvodit od předchozí právní úpravy, která přestupek označuje za „*jednání, které porušuje nebo ohrožuje zájem společnosti*“¹⁸.¹⁹ Společenská škodlivost je také korektivem, který slouží k rozpoznání a rozlišení přestupku od beztrestného jednání, či trestného činu²⁰. „*Obecně platí, že na rozdíl od trestných činů se u přestupku jedná o čin, který vykazuje menší míru společenské škodlivosti*“²¹.

1.2 Občanské soužití jako neurčitý právní pojem

Na rozdíl od pojmu „přestupek“ je pojem „občanské soužití“ tzv. neurčitým právním pojmem, tedy pojmem, jehož legální definice neexistuje a jeho výklad není zcela jednoznačný. Může se stát, že si každý člověk pod jedním neurčitým právním pojmem představí skutečnost zcela odlišnou, je tedy na správním orgánu, aby situaci posoudil a určil, zda se v konkrétním případě o neurčitý právní pojem opravdu jedná. Je nutno zmínit, že se nejedná o správní uvážení, což je činnost správního orgánu, se kterou bývá subsumpce skutečností pod neurčitý právní pojem často mylně zaměňována.

Pojem občanské soužití lze vysvětlit jako „*určitý souhrn pravidel chování lidí, jejichž zachování je podle obecného názoru nutnou podmínkou spořádaného, harmonického soužití*“²². Další z definic uvádí, že občanským soužitím rozumíme „*určitý souhrn ustálených pravidel jednání a chování ve společnosti, který je založen na respektování práv ostatních lidí, jejichž dodržování v určitém čase a místě je ve společnosti obvyklé*“²³.

¹⁷ FIALA, Zdeněk, Kateřina FRUMAROVÁ, Eva HORZINKOVÁ a Martin ŠKUREK. Správní právo trestní. Praha: Leges, 2017, 304 s. ISBN 978-80-7502-219-6. s. 66-67

¹⁸ § 2 odst. 1 zákona České národní rady č. 200/1990 Sb., o přestupcích

¹⁹ JEMELKA, VETEŠNÍK: Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich..., s. 53

²⁰ FIALA a kol.: Správní právo trestní..., s. 65

²¹ ONDRUŠOVÁ, Marta, Radek ONDRUŠ a Petr VYTOPIL. Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: praktický komentář k zákonu č. 250/2016 Sb. (přestupkový řád) s důvodovou zprávou a základní judikaturou. Praha: Leges, 2017, 773 s. Komentátor. ISBN 978-80-7502-212-7. s. 63

²² STRAKOŠ, Jan. *Zákon o některých přestupcích*. Praha: Wolters Kluwer, 2018, 213 s. Praktický komentář. ISBN 978-80-7598-096-0. s. 134

²³ JEMELKA, VETEŠNÍK: Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich..., s. 969

1.3 Skutkové podstaty přestupků proti občanskému soužití

Oba zákony (ZOP a ZNP) jsou velice úzce spjaty. Do ZNP byly přeneseny skutkové podstaty přestupků uvedené ve zvláštní části tehdejšího přestupkového zákona. Konkrétně přestupky proti občanskému soužití dříve zmiňované v § 49 PZ nyní upravuje § 7 ZNP. Ustanovení § 7 obsahuje taxativní výčet skutkových podstat přestupků, které jsou považovány za přestupky spáchané proti občanskému soužití. Nyní budou podrobněji vysvětleny typové znaky přestupku, tedy znaky tvořící skutkovou podstatu přestupku.

„*Objektem rozumíme společenské vztahy, zájmy a hodnoty chráněné zákonem*“²⁴. U každého přestupku lze určit objekt obecný, individuální a druhový. Stejný obecný objekt sdílí skoro všechny přestupky, je jím řádný výkon veřejné správy. Druhový objekt přestupku určuje konkrétněji, proti kterému zájmu je přestupek směřován. Většinou tento objekt sdílí větší skupina přestupků a bývá označen již v samotném zákoně. V případě přestupků proti občanskému soužití jde tedy právě o společenské vztahy občanského soužití chráněné zákonem, které jsou druhovým objektem. Individuální objekt společenský zájem, který je dotčen spácháním toho daného přestupku, ještě více zpřesňuje a konkretizuje.²⁵ V našem případě se jedná například o zájem na ochraně cti či zdraví.

Objektivní stránku ve svém rozsudku popisuje Nejvyšší správní soud (dále jen „NSS“), který uvádí, že „*Obligatorní znaky objektivní stránky jsou jednání, následek a příčinná souvislost mezi nimi. Příčinná souvislost – kauzální nexus (nexus causalis) – je vztah mezi protiprávním jednáním jako příčinou a škodlivým následkem, který je právě tímto jednáním vyvolán. Ve shodě s doktrínou je přitom jednání příčinou následku pouze tehdy, jestliže by následek bez tohoto jednání nenastal buď vůbec, anebo by bez něho nenastal takovým způsobem, jakým konkrétně nastal.*“²⁶

Subjektem přestupku je jeho pachatel. Subjektem, tedy typovým znakem charakterizujícím skutkovou podstatu přestupku je však pouze samotný požadavek na určitou vlastnost nebo specifická kritéria, která musí pachatel splňovat.²⁷

²⁴ FIALA a kol.: Správní právo trestní..., s. 30

²⁵ FRUMAROVÁ, Kateřina. *Správní trestání*. Praha: Leges, 2017, 396 s. Teoretik. ISBN 978-80-7502-250-9. s. 26-27

²⁶ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 5. března 2009, sp. zn. 9 As 50/2008 - 70

²⁷ FIALA a kol.: Správní právo trestní..., s. 33

Posledním prvkem skutkové podstaty je subjektivní stránka přestupku. Je povinným znakem pouze u přestupku, jehož pachatelem je fyzická osoba, jelikož pouze zde se zkoumá její zavinění.²⁸ Samotné zavinění je chápáno jako „*vnitřní psychický vztah pachatele k předmětnému protiprávnímu jednání, naplňujícímu znaky konkrétního přestupku*“²⁹. Subjektivní stránka tedy poukazuje buď na zavinění úmyslné, či nedbalostní, přičemž již z použité terminologie lze logicky odvodit hlavní rozdíl těchto typů zavinění. Jak vyplývá z ustanovení § 15 ZOP, úmyslně spáchá přestupek ten pachatel, který buď „*chtěl svým jednáním porušit nebo ohrozit zájem chráněný zákonem, nebo věděl, že svým jednáním může porušit nebo ohrozit zájem chráněný zákonem, a pro případ, že jej poruší nebo ohrozí, s tím byl srozuměn*“³⁰. Naopak pachatel, jenž spáchal přestupek z nedbalosti „*věděl, že svým jednáním může porušit nebo ohrozit zájem chráněný zákonem, ale bez přiměřených důvodů spoléhal na to, že tento zájem neporuší nebo neohrozí, nebo nevěděl, že svým jednáním může porušit nebo ohrozit zájem chráněný zákonem, ač to vzhledem k okolnostem a svým osobním poměrům vědět měl a mohl*“³¹. Nakonec je třeba zmínit, že zavinění je specifické tím, že je vyžadováno pouze po pachateli přestupku, jenž je zároveň fyzickou osobou. Přitom platí pravidlo, že „*postačí zavinění z nedbalosti, nestanoví-li zákon výslovně, že je třeba úmyslného zavinění*“³². V jiném případě, tedy pokud je pachatelem přestupku osoba fyzická podnikající či osoba právnická, se zavinění vůbec nezkoumá a pro dovození odpovědnosti za přestupek není potřeba.³³

1.3.1 Ublížení na cti

Jako první je z množiny přestupků proti občanskému soužití uvedené v ustanovení § 7 ZNP zmiňován přestupek, jehož skutkovou podstatou je ublížení na cti. Tohoto přestupku se může dopustit jak osoba fyzická, tak osoba právnická, přičemž daný přestupek je v obou případech vymezen stejně. Jedná se tedy o stav, kdy pachatel „*jinému ublíží na cti tím, že ho*

²⁸ KUČEROVÁ, Helena a Eva HORZINKOVÁ. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákon o některých přestupcích: s komentářem a judikaturou*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2019, 960 s. Komentátor. ISBN 978-80-7502-383-4. s. 73

²⁹ ONDRUŠOVÁ a kol.: *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich...*, s. 66

³⁰ § 15 odst. 2 písm. a), b) zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů

³¹ § 15 odst. 3 písm. a), b) zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů

³² § 15 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů

³³ ONDRUŠOVÁ a kol.: *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich...*, s. 66-67

zesměšnění nebo ho jiným způsobem hrubě urazí“³⁴. Čest jakožto chráněný zájem obsahující individuální objekt přestupku se objevuje v čl. 10 odst. 1 LZPS. Konkrétně se jedná o právo na zachování osobní cti, které se řadí k tzv. osobnostním právům a nalezneme jej také v § 81 občanského zákoníku, ze kterého lze dovodit, že tato osobnostní práva jsou připisována pouze fyzickým osobám. Přestupek ublížení na cti proto nelze spáchat vůči právnické osobě, ta disponuje jiným zákonem chráněným institutem, a to pověstí právnické osoby.³⁵

Za zesměšnění či urážku lze obecně považovat „jakýkoliv akt, který si klade za cíl ponížit důstojnost, vážnost či prestiž člověka v očích ostatních, přičemž zesměšnění vede především ke snížení schopností jedince“³⁶. Zákonodárce navíc používá pojem „hrubě“ urazí, který symbolizuje větší intenzitu jednání. Hrubou urážku lze charakterizovat jako „zvláště urážející útok na čest, pověst a vážnost napadeného“.³⁷

Pokud má být naplněna skutková podstata přestupku ublížení na cti, postačí pouze fakt, že na cti bylo jinému ublíženo zesměšněním nebo hrubou urážkou jiným způsobem. Pod těmito slovy si lze představit jednání jako použití hanlivého výroku, oslovení či gesta vůči fyzické osobě. Může se tak dít ústní či písemnou formou, za použití technického zařízení či posunkem. Není přitom vůbec důležité, zda svědkem takového výroku byla jedna, či více osob.³⁸ NSS k této problematice uvádí, že „počet osob, jež výrok slyšely, určuje pouze závažnost přestupku, plynoucí z míry ublížení na cti, a nikoli fakt jeho spáchání“³⁹. Ve stejném rozsudku se také objevuje další z definičních znaků přestupku ublížení na cti, a tím je skutečnost, že pachatel ví o povaze jím vyřčeného výroku, tedy že se jedná o výrok urážlivý nebo zesměšňující. „Nikdo se nemůže dopustit urážky, pokud neví, že urážku hanlivým výrokem páchá“⁴⁰.

Ochrana cti se může dostat do kolize s jiným zákonem chráněným zájmem, kterým je svoboda projevu. LZPS svobodu projevu, základní politické právo, zaručuje ve svém čl. 17.

³⁴ § 7 odst. 1 písm. a) a odst. 2 písm. a) zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, ve znění pozdějších předpisů

³⁵ STRAKOŠ: Zákon o některých přestupcích..., s. 140

³⁶ STRAKOŠ: Zákon o některých přestupcích..., s. 140

³⁷ MEDUNA, Vilém. Dopady zákona o odpovědnosti za přestupky na činnost správních orgánů v oblasti náhrady nákladů řízení. In: *Epravo.cz* [online]. Praha: epravo.cz, 2019, 8. 2. [cit. 2021-02-18]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/dopady-zakona-o-odpovednosti-za-prestupky-na-cinnost-spravnich-organu-v-oblasti-nahrady-nakladu-rizeni-108824.html>

³⁸ JEMELKA, VETEŠNÍK: Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich..., s. 965

³⁹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. ledna 2007, sp. zn. 2 As 60/2006 - 62

⁴⁰ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. ledna 2007, sp. zn. 2 As 60/2006 - 63

Podle rozhodnutí Krajského soudu v Hradci Králové „*ironie, sarkasmus, vtip a výsměch patří ke svobodě projevu stejně jako právo svobodně se projevovat patří k demokratickému právnímu státu*“⁴¹. Výroky, které jsou podřaditelné pod svobodu projevu tedy nenaplnují znaky skutkové podstaty přestupku ublížení na cti.

Horní hranice pro pokutu uloženou za přestupek ublížení na cti je 10000 Kč. V případě opakovaného spáchání přestupku se horní hranice zvyšuje na 15000 Kč. Pokud se tohoto přestupku dopustí fyzická osoba, lze uložit ochranné opatření ve formě omezujícího opatření.⁴² „*Omezující opatření spočívá v zákazu navštěvovat určená veřejně přístupná místa nebo místa, kde se konají sportovní, kulturní a jiné společenské akce, popřípadě v povinnosti zdržet se styku s určitou osobou nebo vymezeným okruhem osob nebo v povinnosti podrobit se vhodnému programu pro zvládnutí agrese nebo násilného chování*“⁴³.

1.3.2 Ublížení na zdraví

Dalším přestupkem, který je zařazován do množiny přestupků proti občanskému soužití, je přestupek ublížení na zdraví. Upravuje jej ustanovení § 7 odst. 1 písm. b) ZNP, které stanoví, že se „*fyzická osoba dopustí přestupku tím, že jinému ublíží na zdraví*“⁴⁴. Z uvedeného lze dovodit, že přestupek může spáchat pouze osoba fyzická. Taktéž osobou, vůči které je přestupek spáchán, se v tomto případě může stát pouze osoba fyzická, obdobně jako u přestupku ublížení na cti. Právo na ochranu zdraví, jež je individuálním objektem přestupku, je totiž uvedeno ve článku 31 LZPS a v souladu s § 81 občanského zákoníku náleží pouze fyzickým osobám.

Samotný pojem „ublížení na zdraví“, jež charakterizuje tento přestupek, není v zákoně vymezen. V trestním zákoníku se však objevuje definice stejného pojmu, v tomto případě již spjatého s trestným činem ublížení na zdraví. Ublížení na zdraví je zde chápáno jako „*stav záležející v poruše zdraví nebo jiném onemocnění, který porušením normálních tělesných nebo duševních funkcí znesnadňuje, nikoli jen po krátkou dobu, obvyklý způsob života poškozeného a který vyžaduje lékařského ošetření*“⁴⁵.

⁴¹ Rozhodnutí Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 20.01.2009, čj. 52 Ca 53/2008 - 38

⁴² § 7 odst. 4 písm. a); § 7 odst. 5 písm. a); § 7 odst. 6 zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, ve znění pozdějších předpisů

⁴³ § 52 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů

⁴⁴ § 7 odst. 1 písm. b) zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, ve znění pozdějších předpisů

⁴⁵ § 122 odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Správnímú orgánu prísluší posouzení, zda se v konkrétním případě jedná o přestupek ublížení na zdraví, či stejnojmenný trestný čin. Pro odlišení se v praxi využívá zejména posouzení míry společenské škodlivosti a intenzity následku, kterému nechalo protiprávní jednání vzniknout.⁴⁶ O přestupku většinou nelze hovořit, došlo-li k těžké újmě na zdraví, kterou trestní zákoník vymezuje jako „*vážná porucha zdraví nebo jiné vážné onemocnění*“⁴⁷. K rozpoznání přestupku také pomůže fakt, že nejde o jednání zapříčiňující déletrvající poruchu zdraví, pro kterou je význačná delší doba zotavování. Tu můžeme přirovnat k pracovní neschopnosti. O přestupek se zpravidla jedná při délce pracovní neschopnosti do sedmi dní.⁴⁸

*„Jak je tedy zřejmé, skutková podstata přestupku postihuje pouze lehké formy ublížení na zdraví a krátkodobé nebo přechodné bolesti. Zpravidla také půjde o takové zranění, které si vyžádá lékařské ošetření, např. steh, obvázání rány apod.“*⁴⁹.

Za spáchání přestupku ublížení na zdraví lze uložit pokuta či omezující opatření spolu s ní. Zákonem stanovená horní hranice pokuty činí 20000 Kč, pokud je však přestupek spáchán opakovaně, lze uložit pokutu až do výše 30000 Kč.⁵⁰

1.3.3 Narušení občanského soužití hrubým jednáním

Narušení občanského soužití je souhrnný název pro několik dílčích přestupků patřících k přestupkům proti občanskému soužití. Dopustit se jich může jak osoba fyzická, tak osoba právnická, přičemž podle tohoto kritéria se liší jejich zákonem jmenovaný výčet. Fyzická osoba může občanské soužití narušit tím, že „*jinému vyhrožuje újmou na zdraví; jiného nepravdivě obviní z přestupku; se vůči jinému dopustí schválnosti; se vůči jinému dopustí jiného hrubého jednání*“⁵¹. Ve všech těchto případech zákon navíc uvádí podmínku úmyslného spáchání přestupku. Nedbalostní zavinění tedy nepostačí ke vzniku odpovědnosti za tyto přestupky. Naproti tomu právnická osoba je schopna občanské soužití narušit tím, že „*jiného nepravdivě obviní z přestupku; se vůči jinému dopustí schválnosti; se vůči jinému dopustí jiného hrubého*

⁴⁶ JEMELKA, VETEŠNÍK: Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich..., s. 968

⁴⁷ § 122 odst. 2 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

⁴⁸ STRAKOŠ: Zákon o některých přestupcích..., s. 146

⁴⁹ STRAKOŠ: Zákon o některých přestupcích..., s. 147

⁵⁰ § 7 odst. 4 písm. b); § 7 odst. 5 písm. b); § 7 odst. 6 zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, ve znění pozdějších předpisů

⁵¹ § 7 odst. 1 písm. c) bod 1., 2., 3., 4. zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, ve znění pozdějších předpisů

*jednání*⁵². Z uvedeného vyplývá, že se právnická osoba nemůže dopustit činu vyhrožování újmou na zdraví.

Jednání objevující se v zákonem demonstrativně uvedeném výčtu jsou souhrnně označována jako hrubá jednání. Hrubé jednání lze vymezit buď s pomocí zákona jako „*jednání, které má schopnost ohrozit nebo porušit zájem uvedený v § 7 a současně narušit občanské soužití*“⁵³ nebo obecnější definicí vzešlou z judikatury, podle které v případě hrubého jednání „*musí jít o jednání, které narušuje občanské soužití takovou měrou, že podle obecného názoru a přesvědčení překračuje rámec pouhé nevhodnosti (nesprávnosti)*“⁵⁴.

Nyní krátce k jednotlivým formám jednání. Skutková podstata vyhrožování újmou na zdraví se vztahuje na ty případy, kdy k ublížení a následné újmě na zdraví nedošlo, je jimi však pachatelem vyhrožováno. „*Vyhrožováním obecně rozumíme hrozbu pachatele způsobitou v jejím adresátovi vzbudit obavu z proklamovaného*“⁵⁵. Je také důležité zmínit, že nemusí jít pouze o vyhrožování pomocí slov, ale gesta nebo posunky, schopné v poškozeném vyvolat obavu, jsou rovněž schopné naplnění této skutkové podstaty.⁵⁶

Nepravdivého obvinění z přestupku se může dopustit osoba fyzická nebo právnická. Pachatel obviní jiného z jednání, které je ustanovením § 5 ZOP vymezeno jako přestupek. Obvinění je však lživé a zároveň umožňuje stíhat poškozenou osobu za přestupek.⁵⁷ NSS dodává, že pro naplnění skutkové podstaty tohoto přestupku musí být oznámení o přestupku „*učiněno vědomě s cílem přivodit postih v oznámení uvedeným osobám*“⁵⁸.

Pojem „schválnost“ zákon nijak nedefinuje ani s ním dále nepracuje, obecně však schválnost vysvětlujeme jako „*jednání „naschvál“, které může negativně zasáhnout do práv jiného*“⁵⁹. O přestupku podle § 7 odst. 1 písm. c) bod 3, případně § 7 odst. 2 písm. b) bod 2 ZNP se však bude možné zmínit pouze tehdy, bude-li jednání hrubé a zároveň jím bude možné narušit občanské soužití.⁶⁰ Konkrétním jednáním zaznamenaným v praxi může být například

⁵² § 7 odst. 2 písm. b) bod 1., 2., 3. zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, ve znění pozdějších předpisů

⁵³ JEMELKA, VETEŠNÍK: Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich..., s. 969

⁵⁴ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. března 2010, sp. zn. 2 As 84/2009 - 67

⁵⁵ STRAKOŠ: Zákon o některých přestupcích..., s. 149

⁵⁶ STRAKOŠ: Zákon o některých přestupcích..., s. 149-150

⁵⁷ KUČEROVÁ, HORZINKOVÁ: Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich..., s. 885

⁵⁸ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. srpna 2007, sp. zn. 6 As 37/2005 - 116

⁵⁹ JEMELKA, VETEŠNÍK: Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich..., s. 970

⁶⁰ STRAKOŠ: Zákon o některých přestupcích..., s. 150

situace, kdy „rozvádějící se manžel záměrně schovával věci manželce, nebo „soused sousedovi záměrně vyhazoval do schránky reklamní letáky a tím jeho schránku zahlcoval“.⁶¹

Poslední možností uvedenou v demonstrativním výčtu hrubých jednání je tzv. jiné hrubé jednání. Takováto kategorie jednání, které se říká zbytkové ustanovení, je zákonodárcem záměrně zvolena pro širokost pojmu hrubé jednání a nemožnost uvést všechny konkrétní příklady, které pod něj spadají.⁶² Jde o „jednání srovnatelná v jejich důsledcích s jednáními, které zákon výslovně zmiňuje“⁶³.

Nejvyšší možnou peněžní částkou uloženou ve formě pokuty je částka 20000 Kč, přičemž na opakované spáchání přestupku reaguje zvýšením na 30000 Kč. Také omezující opatření je možným ochranným opatřením, které však může postihnout pouze fyzickou osobu jako pachatele.⁶⁴

1.3.4 Diskriminační přestupky

Poslední kategorií, kterou ZNP řadí mezi přestupky proti občanskému soužití, je taxativní výčet jednání uvedený v § 7 odst. 3 ZNP. Pro tento soubor přestupků je v práci zvolen název diskriminační přestupky, a to z toho důvodu, že se zmíněný odstavec 3 dotýká práv příslušníků národnostních menšin a lidských vlastností či charakteristik, pro které bývá osoba často diskriminována.

Je také nutno dodat, že tuto skutkovou podstatu do českého právního řádu přinesla implementace směrnice Rady EU 2000/43/ES ze dne 29. června 2000, kterou se zavádí zásada rovného zacházení s osobami bez ohledu na jejich rasu nebo etnický původ a která bývá označována jako tzv. antidiskriminační směrnice.⁶⁵

Ustanovení § 7 odst. 3 písm. a) ZNP je spjato pouze s příslušníky národnostních menšin a přestupku se podle něj dopustí osoba tím, že „omezuje nebo znemožňuje příslušníku národnostní menšiny výkon práv příslušníků národnostních menšin“⁶⁶. Národnostní menšinou je podle zákona o právech příslušníků národnostních menšin „společenství občanů České

⁶¹ STRAKOŠ: Zákon o některých přestupcích..., s. 151

⁶² JEMELKA, VETEŠNÍK: Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich..., s. 970

⁶³ FIALA a kol.: Správní právo trestní..., s. 124

⁶⁴ § 7 odst. 4 písm. b); § 7 odst. 5 písm. b); § 7 odst. 6 zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, ve znění pozdějších předpisů

⁶⁵ STRAKOŠ: Zákon o některých přestupcích..., s. 153

⁶⁶ § 7 odst. 3 písm. a) zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, ve znění pozdějších předpisů

republiky žijících na území současné České republiky, kteří se odlišují od ostatních občanů zpravidla společným etnickým původem, jazykem, kulturou a tradicemi, tvoří početní menšinu obyvatelstva a zároveň projevují vůli být považováni za národnostní menšinu za účelem společného úsilí o zachování a rozvoj vlastní svébytnosti, jazyka a kultury a zároveň za účelem vyjádření a ochrany zájmů jejich společenství, které se historicky utvořilo“⁶⁷. Tentýž zákon zároveň popisuje příslušníka národnostní menšiny jako občana „České republiky, který se hlásí k jiné než české národnosti a projevuje přání být považován za příslušníka národnostní menšiny spolu s dalšími, kteří se hlásí ke stejné národnosti“⁶⁸. A jelikož příslušníkům národnostních menšin je výkon jejich práv zaručen, jeho omezení či znemožnění je zakázáno a trestáno jako přestupek. Jako zaručené právo příslušníka národnostní menšiny považujeme například právo „sdužovat se v národnostních sdruženích, užívat své jméno a příjmení v jazyce národnostní menšiny, nebo užívat jazyk národnostní menšiny v úředním styku a před soudy“⁶⁹.

„Osoba se dopustí přestupku tím, že způsobí jinému újmu pro jeho příslušnost k národnostní menšině nebo pro jeho etnický původ, pro jeho rasu, barvu pleti, pohlaví, sexuální orientaci, jazyk, víru nebo náboženství, věk, zdravotní postižení, pro jeho politické nebo jiné smýšlení, členství nebo činnost v politických stranách nebo politických hnutích, odborových organizacích nebo jiných sdruženích, pro jeho sociální původ, majetek, rod, zdravotní stav anebo pro jeho rodinný stav“⁷⁰. Takto rozsáhle je vymezen druhý přestupek v této práci označený jako diskriminační. Stejně jako u prvního přestupku, dochází zde k diskriminaci poškozeného pachatelem. Jako diskriminaci označujeme „jednání, včetně opomenutí, kdy se s jednou osobou zachází méně příznivě, než se zachází nebo zacházelo nebo by se zacházelo s jinou osobou ve srovnatelné situaci, a to z důvodu rasy, etnického původu, národnosti, pohlaví, sexuální orientace, věku, zdravotního postižení, náboženského vyznání, víry či světového názoru“⁷¹. V důsledku takového jednání dochází k újmě poškozeného. Aby se fyzická osoba stala pachatelem tohoto přestupku, je kromě zavinění zkoumána také pohnutka osoby. Pohnutka

⁶⁷ § 2 odst. 1 zákona č. 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

⁶⁸ § 2 odst. 2 zákona č. 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

⁶⁹ JEMELKA, VETEŠNÍK: Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich..., s. 972

⁷⁰ § 7 odst. 3 písm. b) zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, ve znění pozdějších předpisů

⁷¹ § 2 odst. 3 zákona č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

je prvkem subjektivní stránky přestupku a v tomto konkrétním případě je spatřována ve slovech „pro jeho příslušnost k národnostní menšině nebo pro jeho etnický původ, pro jeho rasu, barvu pleti, pohlaví⁷² a další důvody uvedené v již citovaném ustanovení.⁷³

Pachatelem se v obou případech může stát osoba fyzická nepodnikající, osoba fyzická podnikající a také osoba právnická.

Horní hranicí pokuty uložené za tyto přestupky je částka 20000 Kč, která se při recidivě, tedy opakovaném spáchání přestupku, zvyšuje na 30000 Kč. Fyzické osobě jako pachateli je možné spolu se správním trestem uložit také omezující opatření.⁷⁴

⁷² § 7 odst. 3 písm. b) zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, ve znění pozdějších předpisů

⁷³ JEMELKA, VETEŠNÍK: Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich..., s. 973-974

⁷⁴ § 7 odst. 4 písm. b); § 7 odst. 5 písm. b); § 7 odst. 6 zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, ve znění pozdějších předpisů

2 Porovnání § 7 zákona č. 251/2016 Sb. s § 49 zákona č. 200/1990 Sb.

PZ nabyl účinnosti již dne 1. července 1990. Během své účinnosti prošel nemalým množstvím novel, pro potřeby komparace s právní úpravou novou však postačí jeho poslední dostupná verze. Novou právní úpravou rozumíme dva samostatné zákony, ZOP a ZNP, které nabyly účinnosti 1. července 2017 a jsou tak stále poměrně čerstvým zásahem do přestupkového práva. Spolu s nimi účinnosti nabývá také zákon č. 183/2017 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím ZOP a ZNP. PZ vykazoval řadu nedostatků, které měla reforma přestupkového práva odstranit a usnadnit tak práci správním orgánům.

Největší změnou bylo beze sporu sjednocení přestupků, správních deliktů právnických a fyzických podnikajících osob a jiných správních deliktů fyzických osob. Před rokem 2017 byla totiž pod pojem přestupek podřaditelná pouze zaviněná jednání fyzických nepodnikajících osob. Protiprávní jednání osob právnických a fyzických podnikajících a protiprávní jednání osob fyzických, která nebyla přestupkem, byla dvěma samostatnými kategoriemi upravenými ve zvláštních právních předpisech. ZOP však jednotlivé kategorie sloučil a všechny souhrnně nazývá přestupkem.⁷⁵

PZ obsahoval hmotněprávní úpravu dále rozdělenou na část obecnou a zvláštní a procesněprávní úpravu. Obecnou část hmotněprávní úpravy a úpravu procesněprávní nyní obsahuje ZOP, zbývající zvláštní část byla převedena do ZNP. I v této části samozřejmě došlo k řadě změn, kapitola se však bude věnovat pouze porovnání § 49 PZ, který se přestupkům proti občanskému soužití věnoval dříve a § 7 ZNP, který je upravuje dnes.

2.1 Přestupky projednávané na návrh a přestupky projednávané se souhlasem osoby přímo postižené spácháním přestupku

V této podkapitole bude popsána procesněprávní zvláštnost některých přestupků proti občanskému soužití, způsob zahájení řízení o nich podle právní úpravy neúčinné a způsob, který se používá v současnosti.

⁷⁵ JELÍNKOVÁ, Jitka a Svatava HAVELKOVÁ. *Přestupky v praxi orgánů ochrany životního prostředí*. V Praze: C.H. Beck, 2018, xx, 235 s. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-697-5. s. 2

V ustanovení § 49 PZ se o zahájení řízení o přestupcích proti občanskému soužití nic nedozvíme, věnuje se mu totiž ustanovení § 68 PZ. Jedná se o zahájení řízení tzv. na návrh. Takovýto postup se vztahoval na přestupky se skutkovou podstatou ublížení na zdraví, vyhrožování újmou na zdraví, nepravdivého obvinění z přestupku, schválnosti a jiného hrubého jednání spáchané mezi osobami blízkými a na přestupek se skutkovou podstatou ublížení na cti bez ohledu na vztah pachatele a postiženého.

Nyní je nutné vymezit pojem osoba blízká, jehož definici nalezneme v občanském zákoníku, který stanoví, že „osoba blízká je příbuzný v řadě přímé, sourozenec a manžel nebo partner podle jiného zákona upravujícího registrované partnerství. Jiné osoby v poměru rodinném nebo obdobném se pokládají za osoby sobě navzájem blízké, pokud by újmu, kterou utrpěla jedna z nich, druhá důvodně pociťovala jako újmu vlastní. Má se za to, že osobami blízkými jsou i osoby sešvagřené nebo osoby, které spolu trvale žijí.“⁷⁶

Zahájení řízení o dříve vyjmenovaných přestupcích tedy podmiňovalo podání návrhu. Návrh byl žádostí podle správního řádu a postupovalo se tedy podle ustanovení upravující řízení o žádosti, který stanoví, že je takové řízení „zahájeno dnem, kdy návrh došel věcně a místně příslušnému správnímu orgánu“⁷⁷. Za navrhovatele se považovala osoba postižená, její zákonný zástupce či opatrovník⁷⁸. Návrh mohl být podán „příslušnému správnímu orgánu nejpozději do tří měsíců ode dne, kdy se navrhovatel dozvěděl o přestupku nebo o postoupení věci orgánem činným v trestním řízení. V návrhu muselo být uvedeno, kdo je postiženou osobou, koho navrhovatel označuje za pachatele a kde, kdy a jakým způsobem měl být přestupek spáchán“⁷⁹. Návrhu nebylo potřeba, jednalo-li se, kromě přestupku ublížení na cti, o jakýkoliv výše uvedený přestupek proti občanskému soužití spáchaný mezi osobami blízkými, na který dopadal proces zahájení řízení na návrh a osobou postiženou bylo dítě mladší 15 let⁸⁰.

Navrhovatel mohl svůj návrh na zahájení řízení vzít zpět, avšak v takovém případě musel správní orgán řízení zastavit a navrhovateli mohla být udělena povinnost nahradit veškeré náklady spojené s řízením. Stejná situace mohla nastat, když správní orgán řízení zastavil z důvodu, že se předmětný skutek nestal nebo nebyl přestupkem, nespáchal jej obviněný z

⁷⁶ § 22 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

⁷⁷ § 44 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů

⁷⁸ § 68 odst. 1 zákona České národní rady č. 200/1990 Sb., o přestupcích

⁷⁹ § 68 odst. 3 zákona České národní rady č. 200/1990 Sb., o přestupcích

⁸⁰ § 68 odst. 2 zákona České národní rady č. 200/1990 Sb., o přestupcích

přestupku, nebylo mu spáchání prokázáno nebo se navrhovatel, ač řádně a včas předvolán, nedostavil k ústnímu jednání bez náležité omluvy nebo bez důležitého důvodu.⁸¹

Nabízí se srovnání popsaného postupu s postupem současným, který se nazývá zahájení řízení se souhlasem osoby přímo postižené spácháním přestupku (dále jen „OPPSP“) a je zmíněn v porovnávaném ustanovení § 7 odst. 7 ZOP. Výčet přestupků, na něž lze tento postup aplikovat, zůstává beze změny. Největší odlišení lze spatřovat v samotném zahájení řízení, které je prováděno z moci úřední, není tedy potřeba podání návrhu. Pro takové zahájení řízení je však stanovená podmínka v podobě souhlasu OPPSP. Takový souhlas lze charakterizovat jako podání upraveno ve správním řádu, tedy jako „úkon směřující vůči správnímu orgánu“⁸², z negativního vymezení poté vyplývá, že se nejedná ani o návrh ani o žádost.⁸³ Pokud tedy správní orgán získá souhlas, „řízení je zahájeno doručením oznámení o zahájení řízení podezřelému z přestupku nebo ústním vyhlášením takového oznámení“⁸⁴. Lze konstatovat, že u předchozího postupu měl navrhovatel za podmínky podání bezvadného návrhu právní nárok na zahájení řízení. OPPSP však takovým nárokem nedisponuje, neboť „zahájení řízení z moci úřední je ryze věcí správního orgánu“.⁸⁵ Zákon pamatuje i na případy, u kterých není známo, zda v nich OPPSP figuruje či není známa její totožnost a řízení již bylo zahájeno. Jakmile je OPPSP identifikována, je potřeba jejího souhlasu k pokračování již zahájeného řízení.⁸⁶

Důvodová zpráva uvádí, že OPPSP „je osobou, jejíž práva nebo oprávněné zájmy byly přímo dotčeny jednáním nebo opomenutím, kterým byla naplněna skutková podstata přestupku“⁸⁷. OPPSP můžeme rozumět jakýsi ekvivalent osoby postižené, ve většině případech tedy také navrhovatele. Navrhovateli přiznával PZ postavení účastníka řízení, z čehož vyplývá, že se navrhovatel mohl odvolat proti rozhodnutí o přestupku. Naproti tomu OPPSP účastníkem řízení není, právo odvolat se proti rozhodnutí o přestupku tedy také nemá, její ostatní práva jsou však vymezena v ustanovení § 71 ZOP.⁸⁸

⁸¹ § 79 odst. 1 zákona České národní rady č. 200/1990 Sb., o přestupcích

⁸² § 37 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů

⁸³ STRAKOŠ: Zákon o některých přestupcích..., s. 137

⁸⁴ § 78 odst. 2 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů

⁸⁵ Rozsudek MS v Praze ze dne 28. května 2014, sp.zn. 9 A 55/2011-72

⁸⁶ BOHADLO, David, Jan BROŽ, Stanislav KADEČKA, Petr PRŮCHA, Filip RIGEL a Vít ŠTASTNÝ. Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2018, xxi, 674 s. Komentáře Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7598-052-6. s. 457-458

⁸⁷ Důvodová zpráva k zákonu č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich

⁸⁸ BOHADLO a kol.: Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich..., s. 416-417

Může se stát, že bude v jednom případě takových osob více, poté zákon stanoví, že k zahájení řízení o přestupku či pokračování v již zahájeném řízení bude stačit souhlas pouze jedné OPPSP.⁸⁹

OPPSP pro podání souhlasu přísluší lhůta, kterou jí stanoví správní orgán v délce minimálně 30 dní. Stanovení lhůty je novou povinností správních orgánů spolu s povinností poučit OPPSP o jejím právu na udělení souhlasu.⁹⁰ Udělený souhlas může být kdykoliv vzat zpět, „a to až do doby vydání rozhodnutí o odvolání“⁹¹. Zároveň nesmí být udělen po stanovené lhůtě a ani potom, co byl již vzat zpět.⁹² Stejně jako u návrhových přestupků vede zpětvzetí souhlasu k zastavení řízení, pokud bylo řízení již zahájeno, OPPSP však povinností hradit náklady spojené s řízením již není zatížena.

Obdobně jako u předchozího postupu i nyní jsou stanoveny situace, kdy souhlasu není potřeba. Výjimka se využije v případě, „byla-li spácháním přestupku poškozena osoba mladší 18 let nebo byl-li přestupek důvodem vykázaní ze společného obydlí“⁹³.

Důležité je také zmínit, že nepodáním návrhu docházelo k odložení věci. Samotné odložení však nemělo tak striktní formu, jako dnes, kdy se odložení věci z důvodu nepodání souhlasu provádí jediné formou usnesení.⁹⁴

Zásadní změnou je nová možnost odvolat se proti usnesení o odložení věci. Usnesení je totiž nyní OPPSP oznamováno, což jí zakládá právo na odvolání se⁹⁵. V režimu PZ se odložení věci pouze poznamenávalo do spisu a návrhovatel byl o této skutečnosti vyrozuměn neformálním dopisem⁹⁶.

⁸⁹ BOHADLO a kol.: Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich..., s. 458

⁹⁰ § 79 odst. 2 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů

⁹¹ § 79 odst. 3 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů

⁹² § 79 odst. 4 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů

⁹³ § 79 odst. 5 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů

⁹⁴ § 66 odst. 3 písm. f) zákona České národní rady č. 200/1990 Sb., o přestupcích; § 76 odst. 4 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů

⁹⁵ Průvodce zákonem č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY [online]. 2018, 19. ledna 2018 [cit. 2021-03-30]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/zakon-o-odpovednosti-za-prestupky-a-řízení-o-nich-ucinný-od-1-7-2017.aspx>. s. 53

⁹⁶ § 66 odst. 4 zákona České národní rady č. 200/1990 Sb., o přestupcích

2.2 Nová odpovědnost právnických a podnikajících fyzických osob

Správní delikt neměl a dosud nemá svou legální definici. Můžeme ho však vnímat jako „protiprávní jednání odpovědné osoby, jehož znaky jsou uvedeny v zákoně a s nímž zákon spojuje hrozbu trestu ukládaného správním orgánem“⁹⁷.

Před přijetím ZOP se správní delikty rozdělovaly na:

- *přestupky*
- *jiné správní delikty fyzických osob*
- *správní delikty právnických a fyzických podnikajících osob*
- *veřejné disciplinární delikty a*
- *správní pořádkové delikty*.⁹⁸

Jak již bylo v úvodu kapitoly zmíněno, přijetím ZOP došlo ke sloučení prvních tří kategorií.

PZ upravoval přestupky v tehdejší slova smyslu, tedy protiprávní jednání pouze fyzických nepodnikajících osob. Byla zajištěna jak jejich hmotněprávní, tak procesněprávní úprava. Na správní delikty právnických a fyzických podnikajících osob a na jiné správní delikty fyzických osob však PZ vůbec nepamatoval. Jejich skutkové podstaty se objevovaly ve velkém množství zvláštních zákonů a procesní úprava se řídila většinou pouze správním řádem. Ten neposkytoval důležitá procesní ustanovení pro řízení o těchto deliktech, a proto se správní orgány často uchýlovaly k výkladu judikatury, která chybějící pravidla uměle vytvářela pomocí analogie PZ či trestního práva.⁹⁹ S přihlédnutím ke složitosti takového řízení bylo sjednocení přestupků a jmenovaných deliktů žádanou a správními orgány vítanou změnou.

Jak z dosud uvedeného vyplývá, o právnických či fyzických podnikajících osobách jako pachatelích přestupku se ustanovení § 49 PZ nezmiňuje. Ustanovení § 7 ZOP tyto osoby jako možné pachatele uvádí hned ve dvou odstavcích. Odstavec 2 představuje výčet přestupků proti občanskému soužití, kterých se může dopustit právnická osoba a odstavec 3 zabývající se přestupky v této práci nazvanými diskriminačními jako možné pachatele vedle osoby fyzické označuje také osobu právnickou a fyzickou podnikající.

⁹⁷ MATES, Pavel. *Základy správního práva trestního*. 7., přepracované vydání. V Praze: C.H. Beck, 2017, xxviii, 239 s. ISBN 978-80-7400-680-7. s. 33

⁹⁸ PRÁŠKOVÁ, Helena. *Nové přestupkové právo*. Praha: Leges, 2017, 448 s. Teoretik. ISBN 978-80-7502-221-9. s. 18

⁹⁹ BOHADLO a kol.: *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich...*, s. 3

Odpovědnost právnických osob je postavena na skutečnosti, že se právnická osoba sama o sobě nemůže dopustit protiprávního jednání, nýbrž za ni vždy jedná osoba fyzická. „Právnická osoba může bez zřetele na předmět své činnosti mít práva a povinnosti, které se slučují s její právní povahou“¹⁰⁰. „Právě porušením takové povinnosti se právnická osoba může dopustit přestupku. Daná situace nastává tehdy, poruší-li povinnost uloženou právnické osobě fyzická osoba, „která se za účelem posuzování odpovědnosti právnické osoby za přestupek považuje za osobu, jejíž jednání je přičitatelné právnické osobě“¹⁰¹. Nejčastěji se takovou osobou myslí statutární orgán právnické osoby či její zaměstnanec. Výčet všech takových osob je uveden v § 20 odst. 2 ZOP. Právnická osoba samozřejmě neodpovídá za veškerá jednání těchto osob, poslední podmínkou pro naplnění odpovědnosti právnické osoby za přestupek tedy je, aby předmětné protiprávní jednání proběhlo „při činnosti právnické osoby, v přímé souvislosti s činností právnické osoby nebo ku prospěchu právnické osoby nebo v jejím zájmu“¹⁰². U odpovědnosti právnických osob se nezkoumá zavinění a jedná se tedy o odpovědnost objektivní.¹⁰³

Fyzická podnikající osoba se může stát pachatelem přestupku za obdobných podmínek jako osoba právnická. Mimo osobu, jejíž jednání je přičitatelné fyzické podnikající osobě, může porušit povinnost uloženou fyzické podnikající osobě, a tím spáchat přestupek, také samotná fyzická podnikající osoba. Opět musí posuzované jednání souviset s činností fyzické podnikající osoby a také zde se jedná o objektivní odpovědnost, kdy zavinění není požadováno.¹⁰⁴

Aby se předešlo nespravedlivému či příliš tvrdému rozhodnutí o přestupku, má právnická osoba možnost zprostit se odpovědnosti za přestupek. Zproštění odpovědnosti se nazývá liberace a právnická osoba se může takto liberovat „v případě, jestliže prokáže realizaci všech možných opatření, kterými sama zabezpečila splnění dotčené povinnosti“.¹⁰⁵ Stejného postupu může využít také fyzická podnikající osoba, jak vyplývá z ustanovení § 23 odst. 1 ZOP.

¹⁰⁰ § 20 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

¹⁰¹ § 20 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů

¹⁰² § 20 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů

¹⁰³ KOČÍ, Roman. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: s poznámkami a vzory rozhodnutí a jiných správních aktů : podle právního stavu k 1.7.2017*. Praha: Leges, 2017, 269 s. Glosátor. ISBN 978-80-7502-207-3. s. 43

¹⁰⁴ KOČÍ: *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich...*, s. 49

¹⁰⁵ BRÁZDA, Jan. *Základy odpovědnosti v přestupkovém zákoně: praktická příručka*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017, 270 s. Pro praxi. ISBN 978-80-7380-664-4. s. 50-51

2.3 Změna skutkové podstaty ublížení na cti

Při porovnání ustanovení, které v PZ vymezovalo přestupek ublížení na cti, a jeho obdoby v ZOP si lze na první pohled všimnout terminologických změn. V dřívějším pojetí mohl pachatel „jinému ublížit na cti tím, že ho urazil nebo vydal v posměch“¹⁰⁶. Dle současné formulace se pachatel „dopustí přestupku tím, že jinému ublíží na cti tím, že ho zesměšní nebo ho jiným způsobem hrubě urazí“¹⁰⁷. Přestupek lze tedy stále spáchat dvěma způsoby. Sousloví „vydat v posměch“ nahradilo slovo „zesměšnit“ a před slovo „urazit“ bylo přidáno příslovce „hrubě“. Použití slova „zesměšnit“ místo dosavadního „vydá v posměch“ nemá, co se týká změn, žádný zásadní dopad. Zákonodárce zde pouze využil pojmu modernějšího jazyka.

Důležitější změnou je však specifikace urážky, která pro naplnění skutkové podstaty musí být hrubá. Dle důvodové zprávy měla být tato změna vyústěním problematické praxe. Docházelo ke zbytečnému zahlcování správních orgánů, které musely projednávat „jednání, která z objektivního hlediska nedosahují ani minimální míry společenské škodlivosti a nemají zásadní dopad do osobní sféry osoby, vůči níž určitý výrok směřuje“.¹⁰⁸

Zakotvením hrubé urážky by mělo dojít k usnadnění práce správních orgánů ve smyslu menšího počtu projednávaných přestupků ublížení na cti. Zda tomu tak opravdu je, je obtížné zjistit, jelikož se u tohoto přestupku změnila také procesněprávní pravidla, která se v celkovém množství projednaných přestupků rovněž promítají.

Ve zvláštních případech, kdy zahájení řízení o přestupku probíhalo podle dřívější právní úpravy, postačovala tedy urážka v obecném slova smyslu, a dosud nebylo řízení pravomocným způsobem ukončeno, je na správním orgánu, aby stanovil, zda byla předmětná urážka také hrubá. Pokud má správní orgán jakékoliv pochybnosti, pravidlem je, že se na urážku pohlíží, jako by hrubá nebyla. Situace je tedy pro pachatele příznivější, a proto se používá pravidlo uvedené v § 2 odst. 1 ZOP, podle kterého se právě v těchto situacích přestupek posuzuje podle zákona pozdějšího.¹⁰⁹

¹⁰⁶ § 49 odst. 1 písm. a) zákona České národní rady č. 200/1990 Sb., o přestupcích

¹⁰⁷ § 7 odst. 1 písm. a); § 7 odst. 2 písm. a) zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, ve znění pozdějších předpisů

¹⁰⁸ Důvodová zpráva k zákonu č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích

¹⁰⁹ KUČEROVÁ, HORZINKOVÁ: Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich..., s. 882

2.4 Změny správních trestů

Na úvod je třeba zmínit obecné změny týkající se správních trestů, které prostupují celým zákonem, ne pouze porovnávaným ustanovením. Nejvíce znatelnou změnou je už samotné pojmenování „správní trest“. PZ totiž tuto oblast označoval pojmem „sankce“. Podle důvodové zprávy má „*pojem správní trest zdůrazňovat, že se jedná o sankci trestního charakteru, pojem sankce naopak vyvolává dojem, že se jedná o právní následek netrestního charakteru*“¹¹⁰. Nový pojem se zdá proto vhodnějším a oblast trestání lépe terminologicky sjednocenou.¹¹¹

PZ obecně rozlišoval pět sankcí. Byly jimi „*napomenutí, pokuta, zákaz činnosti, propadnutí věci a zákaz pobytu*“¹¹². Současná právní úprava rozeznává také pět různých správních trestů, jejich výčet je však rozdílný. Jde o „*napomenutí, pokutu, zákaz činnosti, propadnutí věci nebo náhradní hodnoty a zveřejnění rozhodnutí o přestupku*“¹¹³. Jak z uvedeného vyplývá, vymizela sankce zákazu pobytu a přibýly správní tresty v podobě propadnutí náhradní hodnoty a zveřejnění rozhodnutí o přestupku.

„*Pokuta uložená v přestupkovém řízení má charakter trestu, kdy cílem je odradit pachatele od dalšího páchání přestupků*“¹¹⁴. Ustanovení § 49 PZ stanovovalo pro všechny přestupky v něm uvedené horní hranici pokuty, která byla vyjádřena částkou 20000 Kč¹¹⁵. Tedy za každý přestupek proti občanskému soužití bylo možno uložit pokutu do této maximální výše. V ustanovení § 7 ZNP je výše zachována pouze s výjimkou přestupku ublížení na cti, za který lze uložit správní trest pokuty do částky 10000 Kč¹¹⁶.

Co se týká opakovaného spáchání přestupku, vymezení tohoto jevu se nezměnilo. V současné době jej upravuje § 13 ZNP, který stanoví, že přestupek podle konkrétních ustanovení „*je spáchán opakovaně, jestliže od nabytí právní moci rozhodnutí o stejném*

¹¹⁰ Důvodová zpráva k zákonu č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich

¹¹¹ JEMELKA, VETEŠNÍK: Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich..., s. 283

¹¹² § 11 odst. 1 písm. a), b), c), d), e) zákona České národní rady č. 200/1990 Sb., o přestupcích

¹¹³ § 35 písm. a), b), c), d), e) zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů

¹¹⁴ SLABÝ, Antonín, Jindřich ŠKODA a František VAVERA. *Zákon o odpovědnosti za přestupky: praktický průvodce*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017, 475 s. Pro praxi. ISBN 978-80-7380-683-5. s. 14

¹¹⁵ § 49 odst. 4 zákona České národní rady č. 200/1990 Sb., o přestupcích

¹¹⁶ § 7 odst. 4 písm. a), b) zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, ve znění pozdějších předpisů

přestupku, z něhož byl obviněný uznán vinným, do jeho spáchání neuplynulo 12 měsíců“¹¹⁷. Jde tedy o speciální recidivu a slovem „stejný přestupek“ se zde rozumí přestupek se stejným druhovým i individuálním objektem¹¹⁸. Za opakované spáchání přestupků proti občanskému soužití lze uložit pokutu do výše 30000 Kč stejně, jako tomu bylo dříve. Výše uvedená výjimka v podobě přestupku ublížení na cti se však promítla i zde a maximální výši pokuty uložené za opakované spáchání tohoto přestupku je částka 15000 Kč.¹¹⁹

Za přestupek podle § 49 odst. 2 PZ bylo možno spolu s pokutou uložit sankci zákazu pobytu, která pro pachatele znamenala, že nesměl pobývat v obci, ve které opakovaně spáchal přestupek¹²⁰. Zákaz pobytu je rovněž jedinou sankcí, která nebyla převedena do nové právní úpravy. Byla totiž často kritizována pro možný rozpor se svobodou pobytu zaručenou LZPS, a tak do ZOP již zařazena nebyla¹²¹.

Ustanovení § 7 odst. 6 ZNP dává správním orgánům možnost uložit fyzické osobě jako pachateli přestupku proti občanskému soužití kromě pokuty také omezující opatření, které není správním trestem, nýbrž ochranným opatřením. Ač tato možnost nebyla výslovně uvedena v § 49 PZ, ustanovení § 17 odst. 2 písm. d) PZ ji pro všechny přestupky proti občanskému soužití zakotvovala.

Novinkou není ani fakt, že se pro přestupky uvedené v ustanovení § 7 ZNP mohou použít i správní tresty v ustanovení explicitně nevyjádřené. Hovoříme o napomenutí, které „*lze uložit za jakýkoliv přestupek, není-li to zákonem výslovně vyloučeno*“¹²² a propadnutí věci nebo náhradní hodnoty, které se dotýká stejné pravidlo. Zákaz činnosti a zveřejnění rozhodnutí o přestupku jsou poté správními tresty, které lze uložit pouze za předpokladu, že jejich použití výslovně zákon stanoví.¹²³

¹¹⁷ § 13 zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, ve znění pozdějších předpisů

¹¹⁸ STRAKOŠ: Zákon o některých přestupcích..., s. 199

¹¹⁹ § 7 odst. 5 písm. a), b) zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, ve znění pozdějších předpisů

¹²⁰ § 15a odst. 2 zákona České národní rady č. 200/1990 Sb., o přestupcích

¹²¹ BRÁZDA: Základy odpovědnosti v přestupkovém zákoně..., s. 77

¹²² Průvodce zákonem č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY [online]. 2018, 19. ledna 2018 [cit. 2021-03-15]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/zakon-o-odpovednosti-za-prestupky-a-rizeni-o-nich-ucinnny-od-1-7-2017.aspx>. s. 32

¹²³ Průvodce zákonem č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY [online]. 2018, 19. ledna 2018 [cit. 2021-03-15]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/zakon-o-odpovednosti-za-prestupky-a-rizeni-o-nich-ucinnny-od-1-7-2017.aspx>. s. 33-35

3 Dopady změn spojených s novou právní úpravou do praxe

V této kapitole budou zohledněny některé další změny spojené s novou právní úpravou, které se vážou na přestupky proti občanskému soužití, a tedy bezprostředně ovlivňují řízení o takovém přestupku, ale nebyly vymezeny v kapitole předešlé, jelikož se nevyskytují v porovnávaných ustanoveních.

Autorka čerpala především ze statistických údajů poskytnutých Městským úřadem Orlová, které jsou uvedeny v Příloze č. 1, jež práci doplňuje zvláště na CD ROM disku, a informací zjištěných pomocí dotazování referentky oddělení přestupků tohoto správního orgánu. Město Orlová, jež je obcí s rozšířenou působností¹²⁴, leží v Moravskoslezském kraji, okrese Karviná. Orlová je také správním obvodem obce s rozšířenou působností, který zahrnuje území obce Orlová, Doubrava a Petřvald¹²⁵. Správní obvod Orlová vykazuje ke dni 01.01.2020 37163 obyvatel¹²⁶, proto jsou dle autorky statistické údaje poskytnuté Městským úřadem Orlová relevantním ukazatelem reformy přestupkového práva.

Tato práce si klade za cíl mimo jiné zjištění, zda je řízení o přestupku proti občanskému soužití po přijetí nové právní úpravy pro správní orgány a dotčené osoby příznivější.

Mezi změny, které přispěly k příznivějšímu řízení, autorka řadí zvýšení požadavků na odbornost oprávněných úředních osob. Taková osoba je oprávněna k „*provádění úkonů správního orgánu v řízení a musí mít vysokoškolské vzdělání nejméně v magisterském studijním programu v oboru právo na vysoké škole v České republice, nebo vysokoškolské vzdělání v bakalářském studijním programu v jiné oblasti a prokázat odbornou způsobilost zkouškou provedenou u Ministerstva vnitra*“¹²⁷. Odbornost byla v režimu PZ vyžadována pouze u předsedy komise k projednání přestupků¹²⁸. Změnu požadavků na zaměstnance lze hodnotit i záporně, jelikož beze sporu přinesla v prvních letech účinnosti mnoho problémů. Z dlouhodobého hlediska je však zajištěn kvalitní výkon přestupkové agendy.

¹²⁴ § 3 odst. 12 zákona č. 51/2020 Sb., o územně správním členění státu a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů

¹²⁵ § 12 odst. 18 vyhlášky č. 346/2020 Sb., o stanovení správních obvodů obcí s rozšířenou působností, území obvodů hlavního města Prahy a příslušnosti některých obcí do jiného okresu, ve znění pozdějších předpisů

¹²⁶ Počet obyvatel ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností k 1. 1. 2020. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD [online]. 2020, 30.04. [cit. 2021-03-31]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/121739326/1300722002.pdf/aee54b9c-afaf-4d58-8532-270d3fa4d40d?version=1.1>

¹²⁷ § 111 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů

¹²⁸ § 53 odst. 3 zákona České národní rady č. 200/1990 Sb., o přestupcích

Správním orgánům práci ulehčilo také ustanovení § 80 odst. 1 ZOP, podle kterého se ústní jednání nově nemusí konat ve všech věcech, je tedy pouze fakultativní. Ustanovení může být kritizováno pro omezení práva na ústní jednání. Obviněný i poškozený sice mohou o konání ústního jednání zažádat, jejich žádost však posuzuje správní orgán a může ji zamítnout. Záměrem zákonodárce však bylo oprostit správní orgány od povinnosti konání ústního jednání v případech, kdy takové jednání nemá zjevně smysl, nikoliv omezování zaručených práv a svobod.¹²⁹

Příznivé pro účastníky řízení a dotčené osoby jsou nově stanovené podmínky pro dokazování, které PZ vůbec neupravoval, nýbrž se řídil pouze pravidly uvedenými v § 51 správního řádu. ZOP toto ustanovení samozřejmě také respektuje, navíc ale přidává například právo účastníků a dotčených osob klást při ústním jednání otázky ostatním účastníkům. Takto dotazovaná osoba má však právo odmítnout odpovědět.¹³⁰

Novinkou je také právo účastníků řízení a dotčených osob uvádět nové skutečnosti nebo důkazy v odvolání nebo v průběhu odvolacího řízení¹³¹. Již se nezkoumá, zda tyto skutečnosti či důkazy mohly být uplatněny dříve, jak tomu bylo v režimu PZ¹³².

Nově lze uplatnit také právo na náhradu v řízení účelně vynaložených nákladů. Pokud poškozený, který požaduje náhradu škody či vydání bezdůvodného obohacení, vynaložil peněžité náklady na uplatnění tohoto nároku (například zastoupení advokátem) a byl v řízení úspěšný, správní orgán na jeho návrh náhradu v řízení účelně vynaložených nákladů přizná.¹³³

3.1 Porovnání počtu oznámených přestupků se skutkovou podstatou ublížení na cti před a po přijetí nové právní úpravy

Nabytím účinnosti nové právní úpravy se změnila skutková podstata přestupku ublížení na cti. Ublížit na cti lze nově kromě zesměšnění také hrubou urážkou. Podle PZ se pachatel mohl dopustit přestupku jakoukoliv urážkou. Změna spočívá v konkretizaci urážky, a tedy

¹²⁹ KOLMAN, Petr. K NOVÉMU ZÁKONU O ODPOVĚDNOSTI ZA PŘESTUPKY A ŘÍZENÍ O NICH A OMEZENÍ PRINCIPU ÚSTNOSTI. Bulletin-advokacie.cz [online]. 30.09.2016 [cit. 2021-03-30]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/k-novemu-zakonu-o-odpovednosti-za-prestupky-a-rizeni-o-nich-a-omezeni-principu-ustnosti>

¹³⁰ § 82 odst. 3 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů

¹³¹ § 97 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů

¹³² § 82 odst. 4 zákona č. 500/2014 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů

¹³³ § 95 odst. 2 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů

zúžení případů, které mohou skutkovou podstatu naplnit. Vystává proto otázka, jak se změnil počet oznámených přestupků se skutkovou podstatou ublížení na cti po přijetí nové právní úpravy. Oznámenými přestupky je skupina takových přestupků, které byly příslušnému správnímu orgánu oznámeny orgánem Policie České republiky, Vojenské policie či jiným správním orgánem na základě důvodného podezření, že se o přestupek jedná¹³⁴. Kromě těchto orgánů, kterým je oznamovací povinnost uložena zákonem, mohou přestupek oznámit i jiné fyzické či právnické osoby.

Městský úřad Orlová pro účely této práce poskytl údaje o počtu oznámených přestupků se skutkovou podstatou ublížení na cti v letech 2014, 2015, 2016 a v letech 2018, 2019, 2020, které spadají do působnosti oddělení přestupků Městského úřadu Orlová. Rok 2017 byl vynechán z důvodu nejednotné právní úpravy v důsledku nabytí účinnosti ZOP a ZNP v sedmém měsíci tohoto roku. Přesné číselné údaje jsou uvedeny v následujících dvou tabulkách.

Tabulka 1: Počty přestupků podle § 49/1a) PZ a podle § 7/1a) ZNP

<u>Přestupky podle § 49/1a) PZ</u>	
Rok	Počet oznámených přestupků
2014	149
2015	199
2016	187
<u>Přestupky podle § 7/1a) ZOP</u>	
Rok	Počet oznámených přestupků
2018	174
2019	137
2020	117

Zdroj: Vlastní zpracování údajů poskytnutých Městským úřadem Orlová

¹³⁴ § 73 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů

Tabulka 2: Celkové počty přestupků podle § 49/1a) PZ a podle § 7/1a) ZNP

<u>Přestupky podle § 49/1a) PZ</u>	
Období	Celkový počet oznámených přestupků
2014–2016	535
<u>Přestupky podle § 7/1a) ZNP</u>	
Období	Celkový počet oznámených přestupků
2018-2020	428

Zdroj: Vlastní zpracování údajů poskytnutých Městským úřadem Orlová

Po porovnání celkového počtu oznámených přestupků podle § 49/1a) PZ za tříleté období a celkového počtu oznámených přestupků podle § 7/1a) ZNP také za tři roky lze konstatovat, že institut hrubé urážky ušetřil práci správním orgánům, které se nyní nemusí zabývat všemi urážkami, které mnohdy vykazovaly zanedbatelnou míru společenské škodlivosti. Počet se snížil o 107 oznámených přestupků za zkoumané období.

Mohlo by se zdát, že nové postihování pouze hrubých urážek podporuje úpadek morálky, autorka si však myslí, že jsou lidé dnešní doby vůči nadávkám a vulgaritám obecně tolerantnější. Stále častěji se totiž v běžné mluvě objevují vulgární názvy, které mnohdy nejsou vysloveny s cílem někoho urazit a s nadávkami se každý člověk jistě setká také na internetu, kdy pisatel sedící za monitorem počítače spoléhá na svou skrytou identitu.

Změna dosáhla svého cíle, usnadnit práci správním orgánům, a proto ji autorka hodnotí kladně.

3.2 Porovnání počtu projednávaných přestupků zahájených na návrh a počtu projednávaných přestupků zahájených se souhlasem osoby přímo postižené spácháním přestupku

Další změnou, jejíž účinnost lze ověřit v praxi, je změna způsobu zahajování řízení o všech přestupcích se skutkovou podstatou ublížení na cti a o ostatních přestupcích proti občanskému soužití spáchaných mezi osobami blízkými. Podle PZ šlo o tzv. návrhové řízení, dnes se používá postup zahájení řízení se souhlasem OPPSP. Čtenářům této práce jsou již hlavní

rozdíly mezi uvedenými postupy známy, otázkou však zůstává, na kolik se rozdílný postup zahájení odrazil na počtu projednaných přestupků. Přestupek je projednán tehdy, je-li řízení o něm zahájeno a následně jakýmkoliv způsobem ukončeno. Přestupky, které nejsou projednány, jsou správním orgánem před zahájením řízení odloženy, jsou-li dány podmínky stanovené v § 76 ZOP, případně předány k projednání příslušnému správnímu orgánu, pokud on sám tímto orgánem není.

Z dat poskytnutých Městským úřadem Orlová byly nejprve zkoumány číselné údaje o počtu oznámených přestupků, na které se vztahoval postup zahájení řízení na návrh, v letech 2014, 2015 a 2016. Z nich byly poté sečteny projednané přestupky. Stejným způsobem byly zjištěny také počty oznámených a následně projednaných přestupků, se kterými se pojí postup zahájení řízení se souhlasem OPPSP, v letech 2018, 2019 a 2020. Také tyto údaje byly sestaveny z evidence přestupků, jejichž projednáním se zabývá oddělení přestupků Městského úřadu Orlová. Konkrétní počty jsou uvedeny v tabulkách níže.

Tabulka 3: Počty přestupků zahajovaných na návrh a přestupků zahajovaných se souhlasem OPPSP

<u>Přestupky zahajované na návrh</u>		
Rok	Počet oznámených přestupků	Počet projednaných přestupků
2014	293	10
2015	271	17
2016	271	21
<u>Přestupky zahajované se souhlasem OPPSP</u>		
Rok	Počet oznámených přestupků	Počet projednaných přestupků
2018	282	37
2019	207	33
2020	179	34

Zdroj: Vlastní zpracování údajů poskytnutých Městským úřadem Orlová

Tabulka 4: Celkové počty přestupků zahajovaných na návrh a přestupků zahajovaných se souhlasem OPPSP

<u>Přestupky zahajované na návrh</u>		
Období	Celkový počet oznámených přestupků	Celkový počet projednaných přestupků
2014-2016	835	48
<u>Přestupky zahajované se souhlasem OPPSP</u>		
Období	Celkový počet oznámených přestupků	Celkový počet projednaných přestupků
2018-2020	668	104

Zdroj: Vlastní zpracování údajů poskytnutých Městským úřadem Orlová

Z uvedených údajů lze konstatovat, že počet oznámených přestupků, které byly zkoumány, po přijetí nové právní úpravy klesá. Za sledované tříleté období let 2018–2020 se celkový počet snížil o 167 oznámených přestupků oproti období let 2014–2016. Je možné tento jev mimo jiné připisovat také změně skutkové podstaty ublížení na cti, jejíž vliv na snížení počtu oznámených přestupků byl potvrzen v předchozí podkapitole.

Důležitějším faktorem jsou však počty projednaných přestupků. Právě na nich se totiž odrazí změna způsobu zahajování řízení o přestupku. Lze si všimnout, že počet projednaných přestupků se zvýšil, i přes menší počet přestupků oznámených.

Graf 2: Poměr počtu projednaných přestupků k počtu oznámených přestupků zahajovaných na návrh

Zdroj: Vlastní zpracování údajů poskytnutých Městským úřadem Orlová

Graf 1: Poměr počtu projednaných přestupků k počtu oznámených přestupků zahajovaných se souhlasem OPPSP

Zdroj: Vlastní zpracování údajů poskytnutých Městským úřadem Orlová

Uvedené grafy znázorňují poměr počtu projednaných přestupků k počtu oznámených přestupků, přičemž se po přijetí nové právní úpravy tento poměr zvýšil o celých 10 %.

Autorka se domnívá, že za větším počtem projednaných přestupků stojí hned několik faktorů. Už samotné podání návrhu bylo mnohdy problematické. Navrhovatel musel uvést kdo, co, jak, kdy a na kom přestupek spáchal a pro mnohé navrhovatele mohlo být podání takového návrhu náročné. V podání souhlasu se nepožadují podrobnosti o přestupku a zdá se tedy být snadněji vyplnitelný.

Pokud uplynula lhůta tří měsíců a návrh nebyl podán, přestupek byl odložen či zastaven, bylo-li již řízení zahájeno. Mohlo se tak stát i v případě, když se až v průběhu řízení zjistilo, že jde o přestupek spáchaný mezi osobami blízkými, ale lhůta již uplynula a návrh nemohl být podán dodatečně. Navrhovatel v této chvíli nemohl podat odvolání, což dnes OPPSP může, jelikož se jí usnesení o odložení či zastavení věci oznamují.

Další problém navrhovatelům činilo rozpoznání počátku lhůty, ve které mohli podat návrh. Nevěděli, co přesně mohou rozumět „momentem, kdy se navrhovatel dozvěděl o přestupku“. Složitější bylo i určení konce tříměsíční lhůty pro podání návrhu v případě, kdy věc

byla šetřena v trestním řízení a poté postoupena správnímu orgánu k projednání. Datum postoupení věci byl poté počátkem této lhůty. V souvislosti s trestním řízením docházelo, ač ojediněle, k tomu, že pokud se podezřelý dopustil vícero protiprávních činů a mimo jiné i přestupku ublížení na cti a trestní řízení bylo vedeno pro jiný čin, po postoupení věci již uplynula tříměsíční lhůta pro podání návrhu k projednání přestupku ublížení na cti a řízení tak nebylo ani zahájeno. Takovýmto nedorozuměním nyní předchází stanovení konkrétní lhůty správním orgánem a také zákonem uložená poučovací povinnost, kdy je OPPSP vše potřebné vysvětleno.

Dle autorky občany k častějším podání souhlasu než návrhu motivuje také vědomí, že v případě zastavení řízení nemusí platit náklady s ním spojené.

Všechny tyto důvody zřejmě přispěly ke zvýšení počtu projednaných přestupků, a tak i zefektivnily řízení o přestupku.

Závěr

Práce si kladla za cíl seznámit čtenáře s právní úpravou přestupků proti občanskému soužití jakožto jedněmi z nejčastěji páchaných protiprávních jevů. V současné době účinné právní předpisy, které upravují oblast přestupkového práva, ZOP a ZNP, hodnotí autorka jako dostatečně přehledné. Většina z jejich ustanovení jsou snadno pochopitelná také pro laickou veřejnost. Pro detailní porozumění a pochopení všech souvislostí je však také nutná znalost správního řádu, coby obecného předpisu v rámci vzájemného vztahu k ZOP a ZNP, a orientace v související judikatuře. Autorka věří, že čtenářům pomohla hmotněprávní rovinu této problematiky dostatečně objasnit.

Jedním z důvodů, které vedly ke zvolení tématu této bakalářské práce, byla stále poměrně nová reforma přestupkového práva. Ta přinesla zcela zásadní změny, které jsou v práci rovněž rozebrány. Nejdříve došlo ke komparaci ustanovení, které se přestupkům proti občanskému řízení věnovalo dříve a ustanovení, které stejnou oblast upravuje dnes. Zohledněny však byly i další změny, které v porovnávaných ustanoveních nejsou výslovně zmíněny, ale přestupků proti občanskému soužití se dotýkají.

Autorka se pokusila zjistit, zda jsou změny, jež přinesla reforma, pro občany či správní orgány příznivé. Po zhodnocení všech uvedených změn dospěla k závěru, že nová právní úprava je opravdu příznivější. Účastníci řízení a dotčené osoby nabyly několika nových práv, která jejich postavení značně vylepšila. Jediným faktorem, který by mohl negativně zasáhnout do práv adresátů veřejné správy, je fakultativnost ústního jednání. Záměr zákonodárce samozřejmě protiprávní nebyl, může se však stát, že si pomocí tohoto ustanovení správní orgány budou chtít ulehčit práci. Reforma správním orgánům přinesla více práce plynoucí z poučovací povinnosti a větší informovanosti adresátů, což také zvýšilo finanční náklady vynaložené na doručování. Přínos reformy však všechny tyto nedostatky zastínil. Správněprávní odpovědnost fyzických i právnických osob je již upravena pouze jedním zákonem a správní orgány tedy nemusí postupovat podle zmatečné úpravy obsažené ve více zákonech a judikatuře.

Zkoumány byly dále dopady na praxi dvou zřejmě nejzásadnějších změn. Jde o změnu skutkové podstaty ublížení na cti a změnu postupu zahájení řízení o přestupku v uvedených případech. Zavedení institutu hrubá urážka dle očekávání snížilo počet oznámených přestupků

ublížení na cti, a tak správní orgány odbřemenila od projednávání všech bagatelních urážek. Samozřejmě to neznamená, že se osoba ublížená na cti již nemůže nijak dále bránit. Pokud jednání není kvalifikováno jako přestupek, lze se ochrany domáhat u civilního soudu.

Nový postup zahájení řízení se souhlasem OPPSP výrazně zvýšil počet projednaných přestupků, což poukazuje na efektivnější a příznivější řízení.

Závěrem lze konstatovat, že reforma přestupkového práva přinesla minimálně do oblasti přestupků proti občanskému soužití mnoho výhod a jednotnost právní úpravy posílila princip právní jistoty.

Bibliografie

Literatura:

- BOHADLO, David, Jan BROŽ, Stanislav KADEČKA, Petr PRŮCHA, Filip RIGEL a Vít ŠŤASTNÝ. Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2018, xxi, 674 s. Komentáře Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7598-052-6.
- BRÁZDA, Jan. *Základy odpovědnosti v přestupkovém zákoně: praktická příručka*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017, 270 s. Pro praxi. ISBN 978-80-7380-664-4.
- FIALA, Zdeněk, Kateřina FRUMAROVÁ, Eva HORZINKOVÁ a Martin ŠKUREK. Správní právo trestní. Praha: Leges, 2017, 304 s. ISBN 978-80-7502-219-6.
- FRUMAROVÁ, Kateřina. *Správní trestání*. Praha: Leges, 2017, 396 s. Teoretik. ISBN 978-80-7502-250-9.
- JELÍNKOVÁ, Jitka a Svatava HAVELKOVÁ. *Přestupky v praxi orgánů ochrany životního prostředí*. V Praze: C.H. Beck, 2018, xx, 235 s. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-697-5.
- JEMELKA, Luboš a Pavel VETEŠNÍK. Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Zákon o některých přestupcích : komentář. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2020, xxii, 1028 s. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-772-9.
- KOČÍ, Roman. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: s poznámkami a vzory rozhodnutí a jiných správních aktů : podle právního stavu k 1.7.2017*. Praha: Leges, 2017, 269 s. Glosátor. ISBN 978-80-7502-207-3.
- KUČEROVÁ, Helena a Eva HORZINKOVÁ. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákon o některých přestupcích: s komentářem a judikaturou*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2019, 960 s. Komentátor. ISBN 978-80-7502-383-4.
- MATES, Pavel. *Základy správního práva trestního*. 7., přepracované vydání. V Praze: C.H. Beck, 2017, xxviii, 239 s. ISBN 978-80-7400-680-7.
- ONDRUŠOVÁ, Marta, Radek ONDRUŠ a Petr VYTOPIIL. Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: praktický komentář k zákonu č. 250/2016 Sb. (přestupkový řád) s důvodovou zprávou a základní judikaturou. Praha: Leges, 2017, 773 s. Komentátor. ISBN 978-80-7502-212-7.

- PRÁŠKOVÁ, Helena. *Nové přestupkové právo*. Praha: Leges, 2017, 448 s. Teoretik. ISBN 978-80-7502-221-9.
- SLABÝ, Antonín, Jindřich ŠKODA a František VAVERA. *Zákon o odpovědnosti za přestupky: praktický průvodce*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017, 475 s. Pro praxi. ISBN 978-80-7380-683-5.
- STRAKOŠ, Jan. *Zákon o některých přestupcích*. Praha: Wolters Kluwer, 2018, 213 s. Praktický komentář. ISBN 978-80-7598-096-0.
- ŠKUREK, Martin. Správní sankce z pohledu Rady Evropy. *Acta Iuridica Olomucensia*. 2017, 2017(1), 66 - 74. ISSN 1801-0288.

Internetové zdroje:

- KOLMAN, Petr. K NOVÉMU ZÁKONU O ODPOVĚDNOSTI ZA PŘESTUPKY A ŘÍZENÍ O NICH A OMEZENÍ PRINCIPU ÚSTNOSTI. *Bulletin-advokacie.cz* [online]. 30.09.2016 [cit. 2021-03-30]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/k-novemu-zakonu-o-odpovednosti-za-prestupky-a-rizeni-o-nich-a-omezeni-principu-ustnosti>
- MEDUNA, Vilém. Dopady zákona o odpovědnosti za přestupky na činnost správních orgánů v oblasti náhrady nákladů řízení. In: *Epravo.cz* [online]. Praha: epravo.cz, 2019, 8. 2. [cit. 2021-02-18]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/dopady-zakona-o-odpovednosti-za-prestupky-na-cinnost-spravnich-organu-v-oblasti-nahrady-nakladu-rizeni-108824.html>
- Průvodce zákonem č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. *MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY* [online]. 2018, 19. ledna 2018 [cit. 2021-03-30]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/zakon-o-odpovednosti-za-prestupky-a-rizeni-o-nich-ucinný-od-1-7-2017.aspx>
- Počet obyvatel ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností k 1. 1. 2020. *ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD* [online]. 2020, 30.04. [cit. 2021-03-31]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/121739326/1300722002.pdf/aee54b9c-afaf-4d58-8532-270d3fa4d40d?version=1.1>

Judikatura:

- Nález Ústavního soudu ze dne 13. února 2002, sp. zn. III. ÚS 611/01
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. prosince 2005, sp. zn. 3 As 57/2004 – 42
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. března 2011, sp. zn. 9 As 73/2010 – 152
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 5. března 2009, sp. zn. 9 As 50/2008 – 70
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. ledna 2007, sp. zn. 2 As 60/2006 – 62
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. ledna 2007, sp. zn. 2 As 60/2006 – 63
- Rozhodnutí Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 20.01.2009, čj. 52 Ca 53/2008 – 38
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. března 2010, sp. zn. 2 As 84/2009 – 67
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. srpna 2007, sp. zn. 6 As 37/2005 – 116
- Rozsudek MS v Praze ze dne 28. května 2014, sp.zn. 9 A 55/2011-72
- Evropský soud pro lidská práva: Rozsudek ze dne 8. června 1976, Engel a další vs. Nizozemí, Sb. rozh. s. ECHR 1976-A-22, stížnost č. 5100/71, body 54 až 111.

Právní předpisy:

- Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součástí ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů
- Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů
- Sdělení č. 209/1992 Sb., sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
 - Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů
 - Zákon č. 51/2020 Sb., o územně správním členění státu a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů
 - Vyhláška č. 346/2020 Sb., o stanovení správních obvodů obcí s rozšířenou působností, území obvodů hlavního města Prahy a příslušnosti některých obcí do jiného okresu, ve znění pozdějších předpisů
 - Zákon České národní rady č. 200/1990 Sb., o přestupcích
 - Důvodová zpráva k zákonu č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich
 - Důvodová zpráva k zákonu č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích
-
- Údaje poskytnuté Městským úřadem Orlová obsažené v Příloze č. 1

Abstrakt

Práce se zaměřuje na oblast přestupkového práva, konkrétně na skupinu přestupků zákonem označovanou jako přestupky proti občanskému soužití. Cílem práce byla analýza těchto přestupků podle současného právního stavu se zaměřením na některé změny, které v roce 2017 přinesla nová právní úprava. Změny jsou popsány na základě komparace současné právní úpravy s právní úpravou předchozí. Následně jsou hodnoceny podle dopadů na řízení. Praktická část práce odhalí, zda se změny promítly také do praxe.

I přes to, že bylo správním orgánům novou právní úpravou uloženo více práce, autorka dospěla k závěru, že je dnešní řízení o přestupku proti občanskému soužití příznivější jak pro správní orgány, tak pro adresáty veřejné správy, což dokazují také statistické údaje v práci analyzované.

Abstract

The bachelor's thesis is directed on the misdemeanour legislation area, concretely on the misdemeanour's category legally known as offences against civil coexistence. The aim of this thesis was to analyse these misdemeanours under current legislation focusing on some changes brought by the amendment in 2017. Changes are described using comparison of two legislations, the current one and the previous one. Afterwards changes are assessed by the impact on misdemeanor proceeding. The practical part of the thesis will detect if there is any impact on practise.

Despite the fact that by the amendment more work for administrative bodies was imposed, author of the thesis concludes that the current misdemeanor proceeding in the case of offence against civil coexistence is more favorable both for administrative bodies and proceeding's participants, which also prove statistical data analysed in this thesis.

Klíčová slova

Přestupek

Občanské soužití

Osoba přímo postižená spácháním přestupku

Osoba blízká

Řízení na návrh

Ublížení na cti

Hrubá urážka

Ublížení na zdraví

Hrubé jednání

Práva příslušníků národnostních menšin

Diskriminace

Řízení o přestupku

Správní trest

Key words

Misdemeanour

Civil coexistence

Person directly affected by the offence

Close person

Application procedure

Injury to honour

Gross insult

Bodily harm

Gross conduct

Rights of members of national minorities

Discrimination

Misdemeanour proceeding

Administrative penalty